

2004-09-28

512-21727-04

1265-212

Vår referens

Enligt sändlista

Miljöenheten

Christer Persson

040/044-25 26 94

**Fastställelse av skötselplan för naturreservatet
"Riddarehagen - Simontorp" i Sjöbo kommun**
(2 bilagor)

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

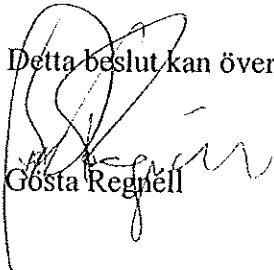
Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m. m. fastställer Länsstyrelsen bilagd skötselplan för naturreservatet Riddarehagen - Simontorp i Sjöbo kommun att gälla tills vidare. Den gamla planen från 1991-09-27 upphör härmed att gälla.

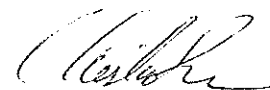
SKÄL FÖR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

För naturreservatet Riddarehagen - Simontorp, beslutat den 27 september 1991, gäller en skötselplan fastställd av länsstyrelsen samma dag. Efter mer än 20 år, som förflutit sedan dess, har funnits ett behov av att revidera skötselplanen. Mot denna bakgrund och med utnyttjande av nya kunskaper och erfarenheter i det praktiska skötselarbetet har Länsstyrelsen i samråd med markägarna och Skogsvårdsstyrelsen låtit uppdatera och omarbета den gamla skötselplanen för naturreservatet.

Planen har anpassats på ett sådant sätt att mål och syfte överensstämmer med gällande beslut om naturreservat för området. Planen har remitterats och hänsyn har tagits till inkomna yttranden.

Detta beslut kan överklagas till regeringen, se bilaga

Gösta Regnell

Christer Persson

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET RIDDAREHAGEN - SIMONTORP, SJÖBO KOMMUN

1. SYFTE MED SÄKERSTÄLLANDE OCH SKÖTSEL AV RESERVATET

Ändamålet med reservatet skall vara att bevara ett kulturlandskap med lång kontinuitet och som har använts som slåtter- och betesmark under århundraden. Det skall karaktäriseras av betad gräsmark i en svagt kuperad och sluttande terräng med helt öppna partier omväxlande med ytor av hagmarkskaraktär med spridda lövbärande träd och buskar. Träd, särskilt av bok och ek, som är gamla och vidkroniga, gynnas. Markfuktigheten varierar från torra backar till fuktiga stråk, vilket skapar variation vad avser vegetationstyper och artförekomster. Särskilt i fuktiga svackor förekommer majnycklar, grönvit nattviol och smörboll, arter som särskilt skall bevakas. I södra delen av området behålles en mindre lövskogsduge i fri utveckling. Området skall vara tillgängligt för strövande, vistelse och undervisning, dock utan särskilda anordningar utöver stängselpassager.

Syftet skall nås genom

- årlig beteshävd
- ingen gödsling av marken i någon form
- röjningar av uppslag, särskilt björnbär, i de öppna gräsmarkerna
- röjningar och gallringar av al i fuktiga områden samt vid vattensamling.
- att enstaka buskar eller buskage ibland med något träd (bok, ek, apel, körsbär) bibehålles i den öppna betesmarken.
- att ytor med gles (ca 30% täckning) trädvegetation bestående av björk, bok och ek underhålls (hagmark). Därvid gynnas greniga och vidkroniga träd i första hand av bok och ek som tillåts bli gamla.
- att områden med alskog betas och hålls glesa (max. 50% täckning)
- att döda träd och buskar i princip avverkas och avlägsnas.
- skogsmark lämnas till fri utveckling.
- områdets hydrologi bevakas och bibehålls.

2. BESKRIVNING AV SKYDDSOBJEKTET

2.1 Administrativa data

Namn	Riddarehagen - Simontorp
Skyddsform	Naturresevat 1991-09-27
Areal	Ca 13 ha
Kommun	Sjöbo
Socken	Blentarp
Fastigheter	Simontorp 6:6 och 6:1
Servitut	Utfartsväg för Simontorp 6:1 i fastigheten Kläggeröd 4:70
Markägare	Lars och Eva Bergstrand, Röddehof, 270 35 BLENTARP
Läge	Ca 7 km sydost om Veberöd söder om vägen Kläggeröd - Everlöv Topografisk karta: 1D 2D Ystad NV/Tomelilla SV Gula kartan: Genarp 2C:29 Registerkartan: 2D 2b Stallerhult
Avgränsning	Området är markerat med svart heldragen linje på karta, bilaga 1.
Naturvårdsförvaltare	Länsstyrelsen i Skåne län
Planförfattare	Jörgen Andersson, Anders Larsson (1991) och Lars Pålsson (2002)

2.2 Natur och markhistoria

Området är beläget på en nordostsluttning inom ett av Romeleåsens högsta partier, ca 7 km sydost om Veberöd. Berggrunden utgörs i huvudsak av granit och den dominerande jordarten är moränlera.

Åtminstone sedan 1700-talet har området varit bevuxet med lövträd och hävdats genom slåtter och bete. Området utgjorde då en del av den s k "Öfverste eller 3:e Riddarehagen" som tillhörde sätesgården Simontorps inägor. I mitten på 1930-talet avverkades all bok och ett sågverk anlades längst i söder. Senare uppodlades det nordöstra hörnet av området och en mindre yta planterades med gran. I mitten på 1970-talet var betet mycket svagt och området var under kraftig igenväxning. Sedermera har restaureringsåtgärder i form av gallringar och röjningar utförts i området.

Huvuddelen av området utgörs idag av ogödslad, betad hagmark med björkdungar och buskmark. Uppslag av björnbär är vanliga. I lägre terrängpartier förekommer små bestånd med alskog. Områdets nordöstra hörn består av öppen kulturbetesmark. Längst i söder ligger en liten uppgrävd damm som används som vattningsställe för betesdjuren.

Markvegetationen tillhör i huvudsak hedserien och kännetecknas främst av olika gräsarter som kruståtel, lentåtel, rödven, vårbrodd och ängsgröe. Inom sluttningspartier med översilande vatten uppträder artrika fuktängar med riklig förekomst av majnycklar. I aldungarna är älgört den mest framträdande arten i fältskiktet.

Kärlväxtfloran i området omfattar minst 180 arter. Till de mindre vanliga arterna hör smörbollar, majnycklar och grönvit nattviol. Vid inventering 1984 fanns ca 630 exemplar av majnycklar.

Området utgör ett populärt utflyktsmål under sensommaren, då björnbären är mogna. Under övriga tider är besöksfrekvensen låg.

I den närmaste omgivningen har arealen naturbetesmark under de senaste åren krympt betydligt genom uppodling. Området har därigenom alltmer fått karaktären av en ekologisk ö i ett öppet åkerlandskap.

2.3 *Prioriterade natur- och kulturvärden*

- ett kulturhistoriskt intressant och variationsrikt beteslandskap med lång kontinuitet.
- fragment av artrika fuktiga gräsmarker bl a med orkidéer och smörbollar.

2.4 *Referenser*

Andersson, J. 1990. Riddarehagen - Simontorp. Markanvändning, vegetation och flora. Länsstyrelsen i Malmöhus län, medd nr 1990:3.

3. ÖVERSIKT AV MARKSLAG / MARKDISPOSITION (DELOMRÅDEN)

Hela naturreservatet utgörs av betesmark indelad i en fålla. En hel del trädvegetation inom området har sitt ursprung dels i ett tidigare skogsstadium med bok och dels i en period av igenväxning (björkar). Denna trädvegetation kan användas för att utveckla partier till gles trädbevuxen hagmark. För att skapa en variation mellan öppna och mer slutna ytor indelas reservatet i följande markslag (kartor, bilaga 2 och 3):

1. Öppen kulturbetesmark
2. Öppen naturbetesmark med spridda buskar och solitära träd
3. Naturbetesmark av gles trädbevuxen hagmarkstyp
4. Lövskog
5. Vattensamling

4. MÅL OCH FÖRESKRIFTER FÖR SKÖTSEL AV MARKSLAG (DELOMRÅDEN)

Hela naturreservatet skall utgöras av *betesmark* med undantag för skogsdungen i sydvästra delen. Hela reservatet hålls således hägnat för bete, eventuellt indelat i fållor med hänsyn till lämplig betesintensitet och antal betesdjur. Detta innebär att trädbevuxen mark, buskage och fuktmarker i sin helhet skall ingå i betesmarken. Hägnaden skall utgöras av träpålar med slät tråd eventuellt i kombination med elstängsel. Där stenmurar finns skall stängsten placeras så nära dessa som möjligt. I anslutning till ridåer av björnbär längs hägnader lokaliseras stängslet innanför björnbärsbuskarna och trådarna hålls fria från vegetation. Genomgångar ordnas i anslutning till angoringspunkter och stigar.

4.1 *Öppen kulturbetesmark*

Tidigare uppodlad fålla som utvecklats från vallgräs mot naturbetesmark

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

- betad helt öppen gräsmark. Vegetationens höjd skall vid slutet av betesperioden i princip inte överstiga ½ dm.

Skötsel mål och skötselåtgärder.

- området hålls hägnat för bete. Genomgångar ordnas i anslutning till angöringspunkter och stigar.
- gräsmarken skall hävdas genom betning med nöt, hästar eller får på ett sådant sätt att markvegetationen hålls låg (höst ca ½ dm)
- betesperioden skall i princip omfatta tiden (maj) juni - oktober. Betet bör pågå så länge som möjligt på hösten
- alla eventuella uppslag av buskar röjs årligen om de inte kan hållas nere av betningen.

4.2 Öppen naturbetesmark med spridda buskar och solitära träd

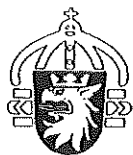
Öppen betad gräsmark i svagt lutande sluttning med stråk av fuktmark. Spridda buskar eller buskage (hagtorn, hassel, nypon, slån, vide, fläder mm) och solitära träd (björk, bok, ek, apel) förekommer.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

- betad i princip öppen ogödslad gräsmark. Vegetationens höjd skall vid slutet av betesperioden i princip inte överstiga ½ - 1 dm.
- spridda buskar, buskage och solitära träd (max 1/1000 m²) skall förekomma (arter, se ovan).
- vidkroniga träd, speciellt bok och ek, gynnas och bevaras.
- döda träd och buskar avverkas och avlägsnas

Skötsel mål och skötselåtgärder.

- gräsmarken skall hävdas genom betning med nöt, hästar eller får på ett sådant sätt att markvegetationen hålls låg (höst: < ½ dm på torra marker och < 1 dm på fuktiga, ev. något högre i tuvor).
- betesperioden skall i princip omfatta tiden (maj) juni - oktober. Betet bör pågå så länge som möjligt på hösten

- inom fuktiga partier kan slätter utnyttjas som komplement till betet för att reducera förekomsten av högvuxna örter och gräs. Avslaget hö skall samlas ihop och avlägsnas.
- alla former av gödsling undviks, innefattande utläggande av stödfoder.
- alla uppslag av buskar och träd röjs årligen om de inte kan hållas nere av betningen, dock att enstaka lägre buskar och träd kan sparas som ersättare enligt kvalitetsmålet.
- avverkat material skall samlas ihop och flisas eller brännas på lämpliga platser, dvs områden utan värdefull gräsvegetation och alltid utanför fuktstråken, gärna inom område 4.1.

4.3 Naturbetesmark av glest trädbevuxen hagmarkstyp

Tidigare relativt sluten betad björkskog med inslag av bok och ek.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

- betad ogödslad gräsmark. Vegetationens höjd skall vid slutet av betesperioden i princip inte överstiga $\frac{1}{2}$ - 1 dm.
- glest bestånd av björk, bok och ek (täckning ca 30%) med stort inslag av greniga och vidkroniga träd, efterhand med hög ålder. Bok och ek gynnas på bekostnad av björk. Om betesdjuren genom gnag skadar bok och ekstammar kan dessa skyddas på lämpligt sätt, exempelvis genom att björnbärsbuskar sparas vid stammen, repellenter eller små hägnader.
- spridda buskar kan förekomma (hagtorn, hassel, nypon) i anslutning till eller mellan träden
- en eller två döda träd (torrakör) kan lämnas i reservatets kantområden

Skötsel mål och skötselåtgärder.

- gräsmarken skall hävdas genom betning med nöt, hästar eller får på ett sådant sätt att markvegetationen hålls låg (höst: $< \frac{1}{2}$ dm på torra marker och < 1 dm på fuktiga, ev. något högre i tuvor).

- betesperioden skall i princip omfatta tiden (maj), juni - oktober. Betet bör pågå så länge som möjligt på hösten
- alla former av gödsling undviks, innefattande utläggande av stödfoder.
- alla uppslag av buskar och träd röjs årligen om de inte kan hållas nere av betningen, dock att enstaka lägre buskar och träd kan sparas som ersättare enligt kvalitetsmålet.
- trädskiktet hålls vid en täckning på ca 30% genom gallringar. Ett eller två döda träd kan sparas i reservatets kantområden. Vidare kan vid gallring ett begränsat antal höga stubbar lämnas (ca 1 meter höga).
- vid gallringar gynnas och bevaras greniga och vidkroniga träd, i första hand bok och ek. Väl utvecklade äldre träd frihugges vid behov så att de står fritt i förhållande till omgivande träd och buskar (avstånd ca 5 m)
- avverkat material skall samlas ihop och flisas eller brännas på lämpliga platser, dvs områden utan värdefull gräsvegetation, gärna inom område 4.1.

Variant a: Betad gles alskog.

Inom några fuktiga områden dominerar al. Dessa områden sköts enligt anvisningarna ovan dock att trädskiktet kan vara något tätare med en täckning på ca 50%

Variant b: Större buskage i södra delen.

Med hänsyn till fågellivet sparas ett samlat buskage som utvecklats i södra delen av reservatet. Buskarna får dock inte växa för högt (> 3 m) och täckningen av träd får inte öka över kvalitetsmålet. Detta bör kunna uppnås genom försiktiga röjningar/gallringar med syfte att föryngra.

4.4 Lövskog

Tätvuxen liten skogsdunge med buskar i sydöstra hörnet, avgränsad av markväg.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

- tät skogsdunge med underväxt av buskar i fri utveckling

Skötsel mål och skötselåtgärder.

- inga åtgärder

4.5 Vattensamlingar

En grävd damm för vattning av betesdjuren. I anslutning till denna finns en brunn med lock som ett minne från ett tidigare torp. Strax väster om dammen kan i en befintlig fuktsvacka eventuellt anläggas ytterligare en mindre och grund damm som grodbiotop. I så fall anpassas låga buskar och grupper av björnbär till grodornas behov.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

- öppen vattenyta med några små öar (i den stora dammen).
- dammens kanter skall utgöras av öppen mark med undantag för någon buske på östra sidan

Skötsel mål och skötselåtgärder.

- vid behov röjning av buskar (vid anläggning av grodvatten anpassas förekomsten av buskar till detta ändamål)
- vid behov rensning av dammen. Rensnings- och grävningsmassor avlägsnas.

4.6 Björnbär

Inom naturreservatet finns stora bestånd av björnbär med starka tendenser att spridas i de öppna markerna. Bortsett från något bestånd nära eller i reservatsgränsen skall alla uppslag bevakas och om sådana uppträder skall de snarast röjas. Erfarenheterna talar för att dessa röjningar måste upprepas mer än en gång per år kanske i ett par år innan de försvinner. Försök bör göras att kombinera dessa röjningar med betesgången och att eventuellt periodvis öka intensiteten. Såväl djurslag som tillfälliga fållor kan provas.

5. MÅL OCH FÖRESKRIFTER FÖR RESTAURERINGSÅTGÄRDER

Naturreservatet har under senare år varit föremål för omfattande restaureringsåtgärder i riktning mot de mål som uppsatts i denna plan. Ännu återstår några röjningar och gallringar för att helt uppfylla kvalitetsmålen. Åtgärderna bör genomföras på ett sådant sätt att man successivt öppnar upp slutna partier tills önskvärd status uppnåts.

6 ANORDNINGAR FÖR REKREATION, FRILUFTSLIV OCH TURISM

6.1 *Allmänt mål*

Naturreservatet innehåller en mycket tilltalande natur och genom sitt höga läge ges vida utblickar över det omgivande landskapet. Det utgör därmed ett lokalt värdefullt ströv- och vistelseområde.

6.2 *Tillgänglighet*

Naturreservatet kan nås via landsvägen Veberöd – Skurup och avtagsväg vid Kläggeröd mot Everlöv.

6.3 *Anläggningar*

Något behov av särskilda anläggningar för besökare finns inte utöver passager genom hägnader.

6.3.1 *Parkering*

Särskild parkeringsplats finns ej anlagd. Parkering får ske på eget initiativ längs vägen Kläggeröd - Everlöv.

6.3.2 *Stigar*

Reservatet kan nås norrifrån genom enkla stigar från Nygård. Söder om gården ligger en skogsdunge. En passage finns genom betesmarken väster om skogen och en annan via en stig inne i skogen (se karta, bilaga 1)

6.4 Information

Informationstavlor uppsättes intill stängselgenomgångarna i områdets norra del samt i anslutning till dammen vid vägen i söder.

7 ANSVARSFÖRDELNING

Naturvårdsförvaltaren svarar för och bekostar de åtgärder som erfordras för att sätta området i stånd som betesmark enligt målsättningen. Detta innebär översyn, förbättring eller nyanläggning av stängsel och stängselgenomgångar, röjning av buskar, sly och björnbär, gallring och röjning i skogsdungar samt röjning av vegetation i och kring dammen.

Naturvårdsförvaltaren genomför och bekostar det underhåll av betesmarken som erfordras i form av röjningar, avverkningar eller slätter.

Markägaren eller dennes arrendator svarar för och bekostar löpande drift och underhåll av stängsel, vilket inkluderar kostnader för strömförsörjning till elstängsel samt underhåll och vård av dammen. Markägaren betalar dessutom huggnings- och utkörningskostnad för gagnvirke, som utfaller vid avverkningar genomförda av naturvårdsförvaltaren.

Vid uppbärande av miljöstöd följs de regler som gäller för detta.

8 TILLSYN, DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING

8.1 Årlig dokumentation av skötselåtgärder samt uppföljning av skötselmål

Skötselinsatser utförs efter samråd mellan länsstyrelsen, markägare och brukare.

Brukaren av betesmarken rapporterar årligen till länsstyrelsen om antal betesdjur, djurslag och betestider samt övriga skötselåtgärder.

Utförda skötselinsatser skall dokumenteras av länsstyrelsen (efter rapportering).

Eventuellt kan särskild redovisning i samband med uppbärande av miljöstöd tillkomma..

8.2 Uppföljning av kvalitetsmål

Kontroll utförs vart femte år av länsstyrelsen genom en allmän bedömning av förekommande vegetationstyper samt förekomsten av orkidéer och smörbollor.

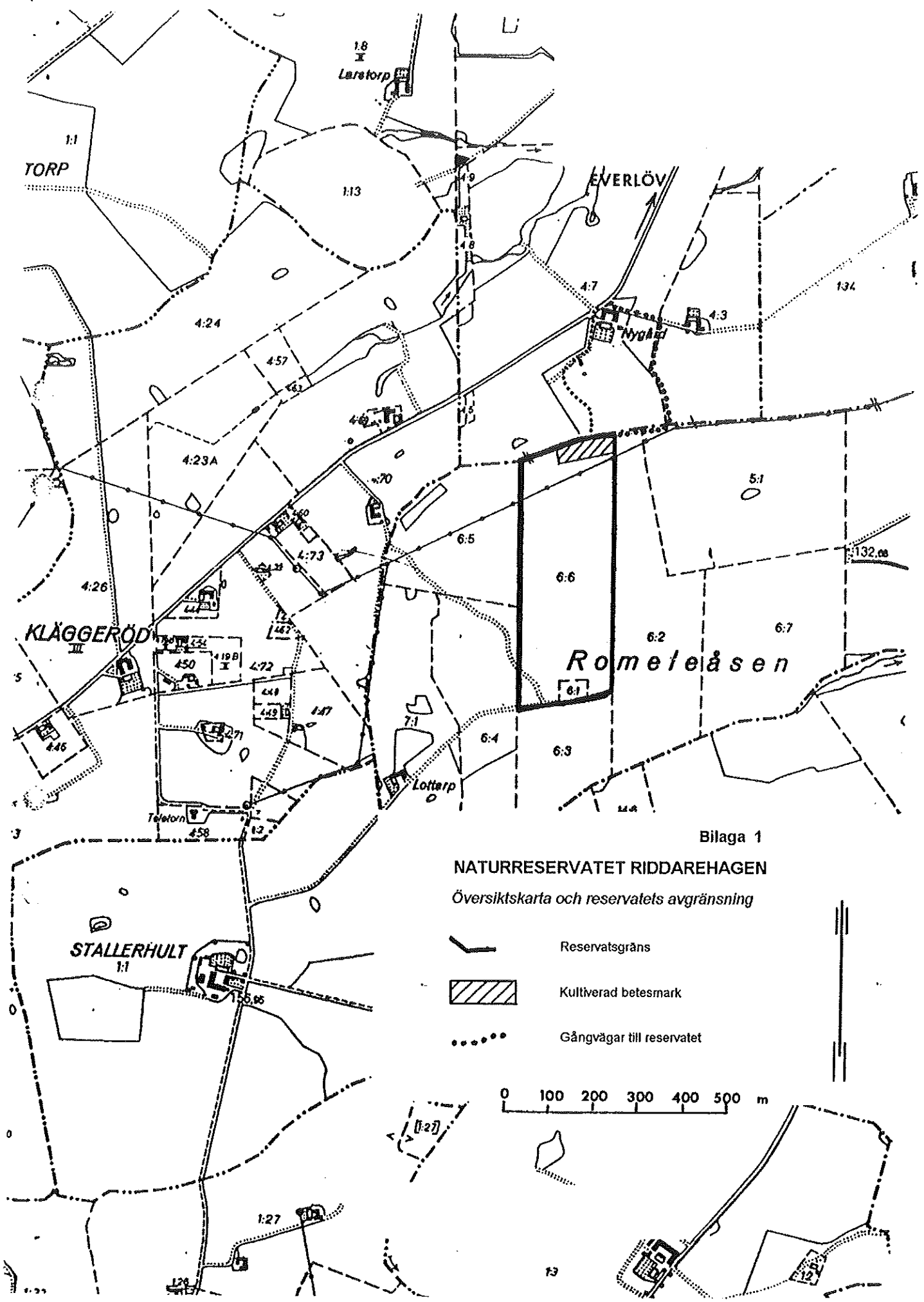
Betesresultatet kontrolleras årligen.

7.3 Uppföljning av skötselkostnader

Uppföljning av skötselkostnader görs årligen av den eller de som ansvarar för skötseln och rapporteras till länsstyrelsen.

8 Bilagor

1. Översiktskarta och reservatets avgränsning
2. Markslag (Skötselområden)
3. Markslag på flygbild

Bilaga 1

NATURRESERVATET RIDDAREHAGEN

Översiktskarta och reservatets avgränsning

- Reservatsgräns
- Kultiverad betesmark
- Gångvägar till reservatet

0 100 200 300 400 500 m

NATURRESERVATET RIDDAREHAGEN

Markslag (skötselområden) Information

 4.1 Öppen kulturbetesmark

 4.2 Öppen naturbetesmark med spridda buskar och solitära träd

 Fuktmark

 4.3 Naturbetesmark av glest trädbevuxen hagmarkstyp

 Träd: björk, bok, ek, apel

 Träd: al

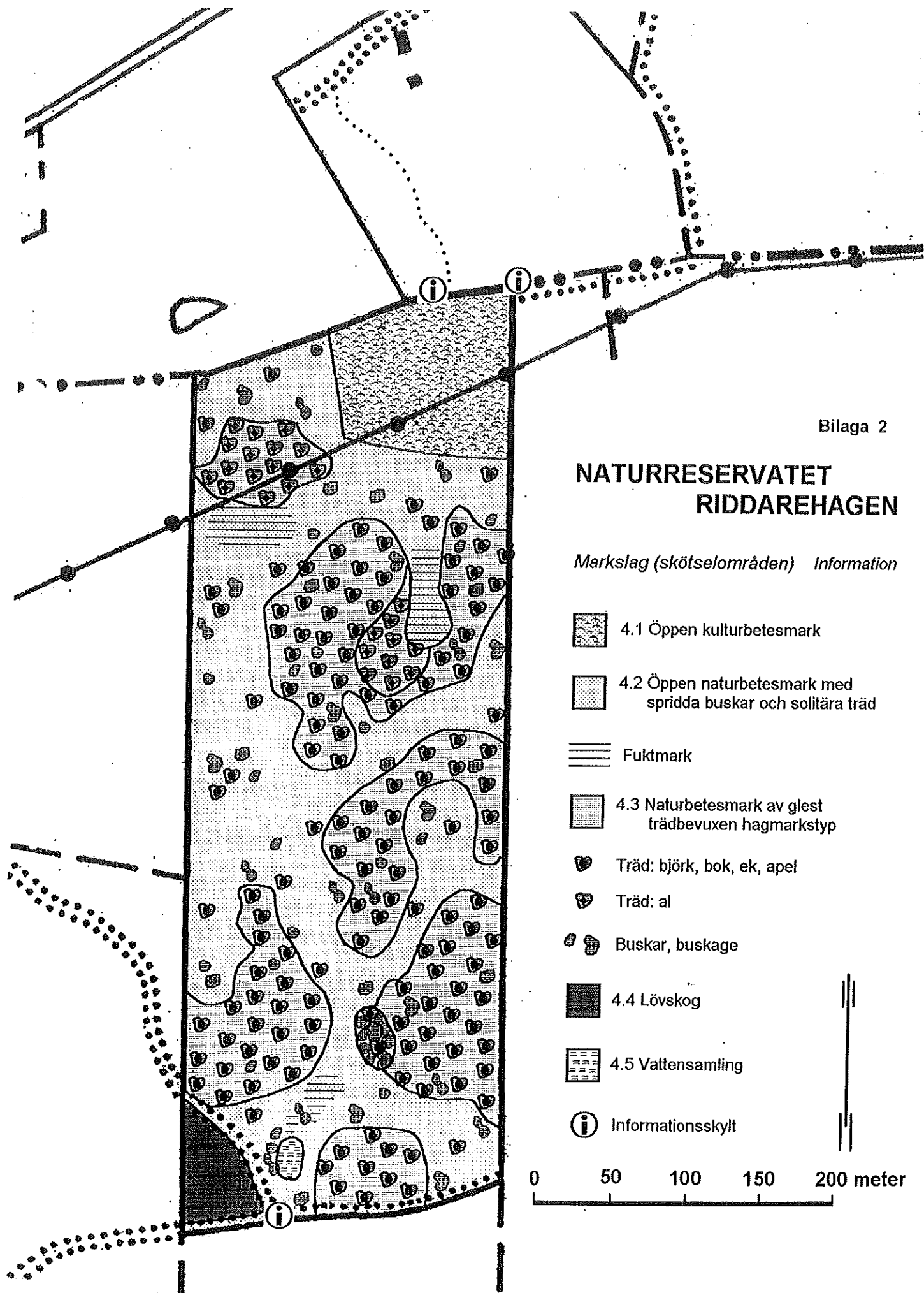
 Buskar, buskage

 4.4 Lövskog

 4.5 Vattensamling

 Informationsskylt

0 50 100 150 200 meter

Bilaga 3

**NATURRESERVATET
RIDDAREHAGEN**

Marks lag (Skötselområden)

- 4.1 Öppen kulturbetesmark
- 4.2 Öppen naturbetesmark med spridda buskar och solitära träd
- 4.3 Naturbetesmark av gles trädbevuxen hagmarkstyp
 - 4.3 a Betad gles alskog
 - 4.3 b Större buskage
- 4.4 Lövskog
- 4.5 Vattensamling

